

MŪSU NĀKOTNE

LATVIJAS SKOLOTĀJU SAVIENĪBAS NEDĒLAS LAIKRAKSTS
IZGLĪTĪBAI UN AUDZINĀŠANAI

Nr. 1
5. janvārī 1932

Redakcija Rīgā, Skolotāju mājā, Dzirnavu ielā № 12/14 • Redaktora runas stundas Skolotāju mājā pirmdienās no 14—15
Ekspedīcija Latvijas skolotāju kooperatīvā, Dzirnavu ielā 12/14 • Latv. skol. savienības tālrunis 34319 • Abonēšanas
maksa Ls 7,— gadā, Ls 3,50 pusgadā ar piesūtišanu; kopā ar pārmēneša paidagōgisko žurnālu „Mūsu Nākotne”
Ls 12,— gadā, Ls 6,— pusgadā.

Jaunu gadu sākot.

Kad pār pagājušo gadu ir pacēlusies smilšu kopa, kad mēs, viņu izvadīdami, arī reizēm esam stāvējuši pie sasiestās ilgu, nodomu un cerību siles, tad tomēr mēs te nepaliksim bez nākotnes nodomiem — dzīvais tak vēl cērt un šauj. Darba gaita nerimst, un darbinieku enerģija nedrīkst apsīkt. Katram vienam jāredz novēršamie trūkumi, jāprot atrast arī tie ceļi, kā visdrošāki, visātrāki tikt pie mērķa.

Jaunajā gadā mums ar pastiprinātu enerģiju jācenšas sasniegt algas nekārtīgās izmaksas izbeigšana. Ja skolotājiem dažu labu reizi jāprasa īpatnējs stāvoklis darba apstākļos, darba laikā, tad tomēr darba algas ziņā skolotājs nevar būt tāds divdabīgs, kas spēs kredītēt pašvaldību un valsti un līdz ar to kā parādnieks slēpsies no sīkā aizdevēja par pirmajām dzīves vajadzībām — maiznieka, miesnieka, drēbnieka, kurpnieka... Līdzšinējais stāvoklis ir dzīves nenormālība, un skolotājs pēc sava amata uzdevumiem ir spiests ar katru tādu parādību cīnīties — vai tā attiecas uz viņu pašu, vai uz apkārtējo sabiedrību.

Nevaram mēs par lēču virumu pārdot arī savas darba tiesības. Mēs nevaram mierīgā kārtā palikt atplestām rokām, kad skolēnu skaitu grozot, aizzāgē to zaru, uz kura sēž visa tautas izglītība — tumšā miljona izglītība. Apgrūtiniet skolas apmeklēšanu, likvidēdami skolas un likdami bērniem iet uz skolu pat 10—20 klm. — protams, jūs redzēsiet analfabētu skaita strauju pieaugšanu. Ko tad mēs varēsim runāt par mazo tautu kultūrālo nozīmi, ja mūsu lasīt un rakstīt nepratēju skaits būs maz grozījies uz labo pusi, salīdzinot ar agrākiem laikiem?

Izdzīt skolotāju tagad ir nieka lieta. Vajag tikai kaut inspektoram uzstāties, viņš izgādās jaunu skolu valdes priekšsēdētāju, viņš rikosies arī ar skolotāju vietām. Kādu amatu meklēs darbā nosīrmojis skolotājs-bezdarbnieks, kam nav vajadzīgo pensijas gadu, kam nav arī iespējams dzīt savā speciālitātē jaunas vagas? Kāds būs tas darbs skolā, ko strādās nospīests garā, apgrūtināts materiāli, apkrauts ar smagu darba nastu skolotājs? Viena apriņķa valde prasa, lai atlaižamiem skolotājiem nebūtu jāmaksā alga līdz mācības gada beigām, bet pietiktu ar 3 mēneši, otra prasa skolotājam lielāku darba laiku un mazāku algu, trešā — lielāku skolēnu skaitu klasē... un tādu rindu varētu katrs lasītājs papildināt. Bet arī te skolotājs nedrīkst stāvēt nokārtu galvu — viņam ir jāizkaņo sava stāvokļa uzlabošana.

Un jo vairāk mēs sākam domāt, kas būtu sasniedzams jaunajā gadā, jo garāka paliek izcīnāmo jautājumu rinda, jo nenogurstošāks vajadzīgs spēks. Bet kur to spēku ņemt? Rainis teica: vienība ir spēks. Bet mēs, visi skolotāji, vēl neesam viens, un tāpēc mēs arī neesam stipri. Mēs domājam, ka: nav kiviņš vienmēr par jaunu, — ja domu, ideju, pārliecības karš nedrīkstētu apsīkt, mēs nevaram arī pīrkt vienību, pilnīgu kopdarbību par katru cenu. Vajadzīga tāda sadarbība, kas ir cienīga skolotāja organizētā spēka atspoguļotāja un skolotāju idejiskās pasau-

les izpaudēja. Organizāciju apvienošanās praktiskās dzīves jautājumu nokārtošanai nav aiz deviņām jūrām. Bet sado-tās rokas vien vēl negalvo par panākumiem darbā — cīņā. Mums vajadzīga sīka informācija, plaši sakari, skaidra, no-teikta, reizēm pat asa valoda, lai arī te būtu redzams, ka mēs apzināties savas rindas un savu taisnību. Sakaru uzturētājs būs mūsu avīze „Mūsu Nākotne”. Jo plašāks būs ziņotāju-korespondentu skaits, atbalstītāju, kopīgās domas domātāju, vie-na darba darītāju skaits — jo vairāk klausīsies mūsu prasības tie, kam ausis dzirdēt. Skolotāji vienmēr ir bijuši čakli līdz-strādnieki laikrakstos, kapēc viņi neziņotu par savas dzīves, skolas dzīves priekiem un bēdām? Vai būtu jāsarģās no izrēķi-nāšanās? Darbā sirmojošie skolotāji arī tādus pretiniekus ir redzējuši un nav no viņiem slēpušies.

Arī pašā smagākajā krīzes laikā, kad tā vien liekas, ka vēders ir Dievs visaugstā-

kais — arī tad skolotājs nedrīkst aizmirst sava darba idejisko pusi. Viņam ir jāpa-liek par gaismas un ideju izstarotāju visur un vienmēr. „Tu iesi caur tumsu un spī-dēsi, tu iesi caur ērkšķiem un smaidīsi,” saka Rainis. Zināms, tāda uzupurēšanās nav viegla. Apvienoties idejiskā cīņā, pat vispieņemamākā skolas politikas cīņā mēs vēl dažu labu gadu nevarēsim. Tomēr mā-cīšanas un audzināšanas paņēmieni izkop-šana pat neapvienotām grupām tagad jau var būt sarunu priekšmets. Paidagōģis-kais birojs un paidagōģiskais institūts — iedami katrs savu ceļu — tomēr mēģina izveidoties darbā, papildināties, paplašinā-ties. Patī meklēšana jau ir katram apsvei-cams solis ārā no klusuma joslas.

Ar saprašanas praktiskās dzīves jautā-jumos, ar tuvināšanos idejiskā darbā, ar skolotāja cienīgu izturēšanos sabiedrībā, darba apziņu un centību — mēs pamazām nostiprināsim sev sabiedrības uzticību un atbalstu, varēsim droši doties cīņā par zaudētām tiesībām... Viens par visiem, visi par vienu!

Kas vainīgs?

Dažus gadus atpakaļ plašu savilņojumu sabiedrībā sacēla Bračas atklājumi par skolēnu uzdzīvi. Plaši rakstīja laikraksti, skolu darbinieki jutās nepatīkamā kārtā traucēti savā darbā, un... viss apkusa. Pagājušā gadā lielāks skaits Rīgas vidus-skolu skolēnu sarīkoja organizētu demon-strāciju pret kādu citu skolu. Nesen spor-ta sacīkstēs izcēlās kaušanās starp sko-lēniem. Nupat avīzēs ziņo par skolēnu uz-dzīves kluba atrašanu Iekšrīgā. Varētu mi-nēt vēl daudz citu sīkāku notikumu, kas visi kopā liecina, ka mūsu vidussko-lās kaut kas nav kārtībā. Minētās parādības ir kā purva ziedi, kas parādās tikai noteiktā apkārtņē un apstākļos.

Kas vainīgs? Skaidrs, ka tikai skolēnu un skolotāju draudzīgas savstarpējas attie-cības un saskanīgs kopējais darbs var celt skolas dzīvi un virzīt to pa ceļu, kur jau-natne atrod apmierinājumu visām dziņām un tieksmēm. Un mūsu vidusskolās sko-lēnu un skolotāju savstarpējās attiecības nav tādas, kas dzīvi cel un ar saturu pilda. Vidusskolas skolotāja darbs parasti sākas ar zvanu stundā un beidzas ar zvanu lau-kā no stundas. Skolēns kā dzīva personi-ba viņu nemaz neinteresē. Skolēna dzīve šai vecumā pilna preteškību, disharmonijas. Pārmaiņas fiziskā sfairā rada krasas psihiskās dzīves pārmaiņas. Rodas interese un rūpes par savu fizisko „es”. Loti bieži novērojamas pārspīlētās bailes par org-anisma stāvokli, uzmācīgas domas par sa-slimšānu, par draudošām briesmām. No otras puses, redzam neparastu drosmi, ko uzskata par vienu no vērtīgākām cilvēka īpašībām, aizraušanas ar fiziskiem vingri-nājumiem, kur jaunā ķermeņa enerģija kūšāt kūšā, un rūpes par fizisko „es” pil-nīgi aizmirstas. Rodas interese par savu psihisko un sociālo „es”. Skolēns mīlē iedzīlīnāties sevī, atrauties no citiem. Viņš patmīlīgs, lepns, pārvērtē savu „es”; nevar ciest paklausību pieaugušiem, neatzist pa-došanas disciplīnai, neatzist autoritāti; protestē pret savas brīvības, savu vēlēša-nos un centienu ierobežošanu. Tai pašā laikā novērojam kautrību, nedrošību, vē-sturisko un literārisko varoņu dievināšanu

u. t. t. Dzimst interese par pretējo dzimu-mu. Seksuālā dzīve izpaužas neskaidrās vēlēšanās, nenoteiktos sapņos. Blakus tam redzama arī palielināta interese par seksuālās dzīves parādībām, nerātnām anekdotēm u. t. t. Neapmierinātie centieni, psihiskās un sociālās personības pārliecīgi augstais novērtējums ļauj vaļu fantazijas lidojumam.

Blakus ilgām pēc vientulības redzam va-jadzību būt pieaugušo vidū. Pieaug inte-rese par sabiedriski-politisko dzīvi un so-ciālām attiecībām. Tāpat draudzība ir vientulības pretstats. Draugs šai laikā ir tas, bez kura nevar iztikt, kam uztic vis-apslēptākās domas un sapņos.

Tāds ir pusaudzis un jauneklis, kas mā-cās vidusskolā. Vai viņš te nokļūst ap-kārtņē, kas to labvēlīgi ietekmē? Vai sa-stop cilvēkus, kas ar milas pilnu sirdi grib viņiem stāvēt klāt visās grūtībās un svār-stībās?

Vidusskolas skolotājs nav audzinātājs, kas seko bērna domām, tieksmēm, intere-sēm, visai viņa garīgai dzīvei. Tas ir pa lielākai daļai lektors, kas sava priekšmeta vielu atstāsta saviem skolēniem un atzī-mēm piespiež piesavināties. Skolēna aktī-vitātei nav vietas; nav iespējas patstāvi-gi domāt, spriest un darboties; darbs ne-dzīvs un garlaicīgs. Arī saturs nav inte-resants. Skolēnu saista apkārtnes dzīve tehnikā, mākslā, politikā, zinātnē. Skola no visa tā vairās. Tehnikas gadu simteni mēs tehnikas brīnumiem ejam garām un nodarbojamies ar pierasto, ļoti abstrakto fizikas pasniegšanu, lai gan būtu iespējams ar fizikas parādībām un likumiem skolēnus iepazīstināt viņiem piemērotā veidā, izejot no dzīves un aplūkojot rūpniecības iestādes un tehniskas ierīces. Aizraujošu māks-las tēlu vietā skolēniem stā-stām par neievērojamiem rakst-nieku dzīves notikumiem un jū-smojam par kroplainā latviešu valodā uzrakstītiem pantiem un stāstiem, kurus sen laiks no-dot vecu lietu krātuvēs. Tāpat vēsturē mēs kavējamies vecos laikos, iz-skaitām katra pilskalna grāvjus un izraku-

mus, bet modernās dzīves parādībām ejam kā akli garām. Vai brīnums, ka bērnu interese un dziņas paliek neizmantotas un meklē pašas ceļu? Vērtīgā ārpuskolas darbā tās nevar izpausties, jo: 1) nedzīvā skolas darbs nokāvis dziļāku interesi 2) archaiskā vielas pieblīvums programmās laupa brīvu laiku; 3) pašdarbība skolas pulciņos tiek uzskatīta par nevēlamu un 4) ārpuskolas organizācijas darbība tikpat kā noliegta. Ja enerģijas pārpilnība, kas skolēnā parādās, nevar izlādēties vērtīgā darbībā, tad tā izlaužas kroplās formās, kādas sākumā minētas.

Ka vidusskolās audzināšana ir novārtā un skolotājs nav audzinātājs, to spilgti rāda notikums futbola sacīkstēs, kur skolotājs griežas pie policijas, lai tiktu galā ar skolēniem. Tas ir pilnīgs audzināšanas bankrots. Policists kā kārtības uzturētājs; sodi, draudi, izzobošana, irōnija kā audzināšanas līdzekļi! Tā dzīli aizskar un apvaino bērna dvēseli. Skolotājs kļūst par jaunāko bērna naidnieku. Savstarpējas uzticības vietā ir neuzticība, naidis. Tas, protams, izslēdz katru audzināšanu ietekmi. Bērns noslēdzas no skolotāja. Viņa tieksmes un darbība netiek regulēta, brīvā enerģija netiek pārslēgta vēlamā virzienā, un bērns padodas dziņām, kas nāk viņam par launu.

Viens no labākiem skolotāja un skolēnu tuvināšanas ceļiem ir kopdarbība skolēnu pašvaldībā, sevišķi vidusskolās. Šo līdzekli mūsu skolu vadība atzīst par nepielaižamu, tā noslēdzot vienīgo legālo ceļu, kur skolēns var realizēt savu sociālo „es”.

Skolēnu izdzīves kluba lietā tagad norisinās izmeklēšana. Kāda tam nozīme? Nepatīkamu ziedu var noraut, bet saknes izdzīs jaunu. Izravējiet saknes! Atveriet logus un durvis, lai skolā ieplūst dzīvā dzīve! Radiet darba prieku un sajūsmu! Dodiet jaunatnei ideālus, kas sirdi aizrauj! Laujiet viņai veidot savu darbu skolēnu pulciņos un organizēt savu dzīvi skolas pašvaldībā! Tad izzudīs visas nevēlamās parādības.

P. Rozenfelds.

Pabalsti trūcīgiem skolēniem.

17. decembrī ministru kabinets sadalīja valsts budžetā paredzētos pabalstus trūcīgiem skolēniem apavu, apģērbu, pārtikas un mācības līdzekļu iegādāšanai. Lauku pašvaldībām viņu robežās dzīvojošo skolēnu atbalstīšanai piešķirti 28,125 lati, bet pilsētu pašvaldībām — 9,375 lati. Piespriestās summas pārāk niecīgas, lai kaut cik nopietni varētu runāt par trūcīgo skolēnu apgādāšanu ar visu skolas darbu nepieciešamo.

Skolēni ārpuskolas organizācijās.

Skolēnu piedalīšanās ārpuskolas organizācijās ir likumā paredzēta. Ar 1926. g. 11. oktobra izglītības ministrijas rīkojumu ir izsludināti arī tuvāki noteikumi, kur norādīts: skolēni nevar būt par biedriem politiskās partijās; citās biedrībās (5. p. likumā par biedr.) var būt par biedriem tikai ar skolas pāragoģiskās padomes piekrišanu; audzēkņiem, kas jaunāki par 21 g., vajadzīga arī vecāku vai aizbildņu piekrišana; visos priekšmetos nepieciešamas apmierinošas sekmes. Ja piedalīšanās kādā organizācijā izrādītos skolai kaitīga, skolas pāragoģ. padome var lemt, vai bērnam atļaut turpmāk organizācijā palikt. Vēl vairāk: pāragoģ. padome var noliegt skolu audzēkņiem piedalīties vienā vai otrā organizācijā. Atļauju pāragoģ. padomes izsniedz rakstiski.

Izliekas, ka diezgan siki, arī diezgan cieši ir nosprausts tas ceļš, kas iet no skolas uz ārpuskolas organizāciju. Un tomēr — noteikumi dzīvē nav iesakņojušies, skolēni atļauju neprasa, skola reti kad meklē, vai bērns kādā organizācijā ārpus skolas par biedri ir, nemēģina arī izsekot, kāpēc pirms iestāšanās nav prasījis skolas atļauju. Dzīve ir pāragoģ. noteikumiem pāri, aizgājusi pa citu ceļu pašas izveidotā virzienā.

Pēdējās dienās atkal runā par skolēnu piedalīšanos ārpuskolas organizācijās. Tagad piemin arī uzrādītos ministrijas notei-

29. decembrī Skolotāju mājā skolotāji godināja vienu no saviem mīļākajiem rakstniekiem — dzejnieci Annu Brigaderi. Pēc sirsniņiem J. Ģrestes ievada vārdiem M. Birkerte uzrunā dzejnieci kā mūsu jaunatnes sappu paudēju un Latvijas skolotāju savienības, kā arī tai apvienoto arodbiedrību vārdā pasniedz krāšņu adresi. Vaidnieks K. Kārklins plašākā referātā raksturo A. Brigaderes vietu un lomu latviešu literatūrā. Anna Brigadere tēlo dzīvi, bet netiecas pēc dzīves kausa izdzēršanas. Viņa ir ideāliste, kas dzīves parādības apgaismo ar savu ideālu gaismu. Iekšējās pasaules uztvere viņu izceļ kā romantisku mūsu literatūrā. Šis romantisms ir dažāds. Sabiedriskam, universālam un nacionālam romantismam A. Brigadere tikai tuvojas, bet visspilgtāk izpaužas individuālā romantismā.

Viņas individualisms tomēr nav naidīgs demokrātijai. Galvenie jautājumi, par kuriem A. Brigadere runā: 1) dvēseles dzīves jautājumi un 2) sabiedriskās dzīves jautājumi. A. Brigadere padarījusi latviešu dvēseli brīvāku, gaišāku, cēlāku. Savos darbos viņa tēlo divējādu cilvēku grupas: 1) viegļi, baudītāji, aistētiķi; 2) dzīle, nopietnie, etiķi. Šādi ir tiklab vīriešu, kā sieviešu A. Brigaderes tēli. Ista A. Brigaderes rādītais dzīves pamats ir darbs. A. Brigadere nevienu nenosoda, bet rāda, kā palikt labākam.

Fr. Jansons raksturo A. Brigaderi kā jaunās paaudzes audzinātāju. Jaunatne grib būt brīva, bet tai pašā laikā rada sev jaunus dievus, kuriem akli klausā. Rakstniece nāk šai laikā jaunatnei palīgā un rāda viņai tēlus, kas var aizraut un nodarīt par paraugu brīvai izvēlei. Šādiem tēlu paraugiem liela nozīme audzināšanā. Tālāk referents s'kāk raksturo katru no šiem tēliem.

P. Kūļa atzīmē A. Brigaderi kā skolotāju šī vārda parastā nozīmē un arī kā visas mūsu tautas audzinātāju.

A. Brigadere siltiem vārdiem pateicās viesim suminātajiem.

Vakaru mākslinieciskiem priekšnesumiem kuplīnāja Nacionālās operas sōliste Viģanta kundze, Nacionālā teātra aktrise P. Baltbola un komponiste L. Reinholde. Medards Olis.

Skolotāja Jāņa Zībina jubileja.

Alūksnes skolotāju arodbiedrības ilggadējais priekšnieks, Bejas pagasta pamatskolas pārzinis Jānis Zībīns šī gada 5. janvārī atskatās uz skolotāja darbības 35 gadiem. Dzimis 1876. gada 27. martā Adlienas pagasta Zeltkalna mājās kā muižas mājas rentnieka dēls. Pirmo izglītību baudījis Adlienas ministrijas skolā, pēc kam iestājies Pleskavas skolotāju seminārā, kuru sekmīgi beidzis. No 1896.—1899. gadam strādā Vietalvas-Odzienas pagasta skolā. 1899. gadā pārnāk uz Ziemera pagasta „Kaktiņu” skolu. Pēc gada viņu ieceļ par tikko uzceltās Šlukuma ministrijas skolas vadītāju. Centīgi un intensīvi darbojamies, J. Zībīns jaunai skolai drīz nodibina labu slavu, un skolas telpas nevar uzņemt visus gribētājus. Savu audzēkņu un to vecāku cienīts, viņš te nostrādā 19 gadus, rosīgi nododamies arī sabiedriskai dzīvei. 15 gadus no vietas viņš vada Alūksnes dziedāšanas biedrības kori. 1909. gadā Alūksnē nodibinājās Alūksnes skolotāju biedrība, no kuŗas vēlāk izveidojās Alūksnes skolotāju arodbiedrība. J. Zībīns ir šīs biedrības pirmais priekšnieks un, atskaitot nelielus

pārtraukumus, atrodas šīs biedrības priekšgalā līdz šai dienai. 1919. gadā Zībīns pāriet par skolas pārzini uz Bejas pagasta pamatskolu, kur turpina rosīgi darboties līdz šai dienai. Par nopelniem apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeni. Novēlam centīgajam jubilāram labas sekmes arī turpmākā darbā!

J. L.

Vai Ventspils taupīs uz izglītības rēķina?

Prasība pēc skolu valdes budžeta samazināšanas un dažu klašu likvidēšanas Ventspils pamatskolās savilņojusi vietējos skolotājus, kas, sakarā ar to, 23. decembrī sanāca uz apspriedi. Apspriedē piedalījās: pils. skolu valdes priekšsēdētājs K. Sproģis, pamatskolu inspektors Ansabergs, pils. galva A. Snikeris un apm. 30 vietējo pamatskolu skolotāju. Par stāvokli referēja K. Sproģis. Pils. valde, tāpat arī budžeta komisija, nav daudz samazinājusi skolu budžetu; citādi šai jautājumā nostājušies domnieki, kuri grib no skolu budžeta stripot 10.000 latu. Referents domā, ka pils. valdei izdosies aizstāvēt tag. stāvokli. Inspektors Ansabergs ziņoja, ka šīnī mācības gadā skolotāju skaits atbilst normām. Pilsētas galva aizrāda, ka viņam nebūtu nekā pretim, ja budžeta komisijā piedalītos skolotāju priekšstāvis ar padomdevēja balsi. Uzaicināts skolu valdes priekšsēdētājs K. Sproģis.

Debatēs vēl aizrāda, ka diezgan prāvs skaits latviešu un žīdu apmeklē vietējo vācu pamatskolu, bet pagaidām ar šo parādību grūti cīnīties. Bēdzot uzsvēra arī organizēšanas nepieciešamību. Tikai vienībā spēks, un tikai stiprām organizācijām ir nozīme skolotāju dzīvē.

ZV

Rīgas pilsētas 4. Ipatnējā pamatskola.

Skolā mācās 71 skolēns, vecumā no 9 līdz 17 gadiem, visās pilnas pamatskolas klasēs. Skolēni sadalīti 4 grupās. Priekšpusdienas darbā katrai grupai 1 skolotājs — audzinātājs, kuŗš pasniedz savā grupā gandrīz visus priekšmetus. Daļai skolēnu (apm. 40), kuriem trūkst mājas audzināšanas un uzraudzības, līdz plkst. 18,30 noorganizēta pavakarē laika pavadīšana ar kustībām brīvā dabā, praktiskiem darbiem un uzdevumu sagatavošanu rītdienai. Pavakarē darbojas 2 grupas īpašu skolotāju vadībā. Jaunus skolēnus var pieņemt vēl 5. klasē, bet pārējās jau sasniegta un dažās pat stipri pārsniegta parastā norma — 18 skolēnu grupā.

Skolēnu vairums ļoti trūcīgi: 50 proc. ir bez tēva vai mātes, pārējiem vecāki vai nu bezdarbnieki, vai citādi nespējīgi uzturēt ģimeni. No 71 skolēna 29 saņem brīvu uzturu no pilsētas pašvaldības, 28 skolēniem par uzturu piemaksā, un tikai 14 skolēnu vecāki var uztura izdevumus pašī segt. Nav labāki arī ar apģērbu un apaviem. Apmēram puse skolēnu nāk skolā ar nepietiekošiem apaviem un apģērbu, vai apavu un apģērbu trūkuma dēļ nekārtīgi apmeklē skolu.

Skola vēl arvien mitinās šaurās, nepiemērotās telpās, kur nav ne pagalma, nedz zāles. Trūkst arī telpu darbnīcas izveidošanai un citām vajadzībām.

Skolēni nesaka skolai, kādā organizācijā piedalās, jo skola ne vienmēr ir diezgan apvaldīta savās piezīmēs, norādījumos, slēdzienos un tā aizvaino dažāda bērna sajūtu, ka viņš turpmāk būs vēl vairāk skolas priekšā noslēdzies par savu ārpuskolas dzīvi.

Ja nu skolā gribētu palikt instrukcijai uzticīga, viņa varētu spaidu kārtā dažu labu skautu, pionieri, baznīcas kora, balleta vai citas grupas dalībnieku nostādīt instrukcijas priekšā un pastāvēt, lai visu darītu, kā tas teikts. Bet kas tad iznāktu? Skola censtos savākt visas ziņas, un bērni tās slēptu un — bez kādām represijām te nevarētu iztikt. Sāktos cīņa ne tikai skolas un vecāku starpā, būtu jāiejaucas arī kādai citai varai. Vai tas radītu tuvākas, draudzīgākas, nepieciešami korektas attiecības, tuvinātu bērņus un vecākus skolai — tādām jautājumam atbildi mēs katrs sapratīsim.

Ja skolas grib, lai viņam palīdz izpildīt tos noteikumus, kādus uzliek ministrijas instrukcija, ja grib, lai par palīgu nāktu vai pati policija, tad jau varam saprast, ka skolai izstrādātās un izpildāmās instrukcijas nav dzīves spējīgas, tās ir atcelamas. Pati dzīve arī rāda, ka tās ar sūnām apaugušas. Bet jāatmin arī tas, ka tagad mājas un skolas starpā bērnu audzināšanā iejaucas arī sabiedrība, kaut to pašu ārpuskolas organizāciju veidā. Tāpēc skolai un organizācijai, kur skolēni pavada daļu no sava laika — nepieciešama vistuvākā kopdarbība.

Latvijas skolotāju savienības 22. konference.

29. decembrī Latvijas skolotāju savienības 22. konference Rīgas pils. 4. ģimnazijā piedalījās 64 delegāti no 25 vietējām organizācijām un 70 viesi. Konferenci atklāja P. Kūla. Apsveica izglītības ministrs A. Keniņš.

Pēc ziņojuma par savienības darbību izceļas plašas debātes starptautiskā miera ideju veicināšanas jautājumā. Aizrāda, ka pie mums šis jautājums vēl pārāk maz cilāts. Vidusskolās ieviestas militārās apmācības. Mācības grāmatas izceļ un slavina karus. Laiks pieslēgties internacionālajai pacifisma fronte. Pēc debatēm pieņem sekojošu rezolūciju:

„Latvijas skolotāju savienības 22. konference atzīst, ka bez atbrūšanās miers ir vienmēr apdraudēts. Miera līgumi ir piespieduši atbrūties dažas valstis un apsolījuši to pašu izvest arī citās zemēs. Tomēr ilgstošas sarunas Ženēvā līdz šim nav devušas jūtamus panākumus. Bruņošanās izdevumi arvien pieaug un tautu pacietība ir saspraigta uz visaugstāko.

Tamēļ konference griežas pie tiem valstu pārstāvjiem, kuri ņems dalību Ženēvas konferencē, februārī 1932. gadā, lai tiktu atbrūšanās lietā gūti pozitīvi rezultāti. Noslēdzama konvencija, kas nodrošinātu tūlītēju un jūtamu visāda veida kara materiālu un izdevumu samazināšanu un vestu visdrīzākā laikā pie pilnīgas, kontrolētas vispārējās atbrūšanās.

J. Ģirupnieks ziņo par pedagogiskā biroja darbību, īsumā raksturodams atmosfāru, kādā jaunās skolas kustības piekritējiem jādabojas. Tikai tā piedāvājumi, mēs sapratīsim, biroja darba iespējamības un tuvākās nākotnes izredzes. Priekš pāris gadiem mēs skaitījām skolotāju-mēģinātāju darba apvienības dažādos Latvijas stūros. Tagad daudzas no viņām sabrukušas: uzņēmīgākie skolotāji vai nu vienkārši atlaisti, vai arī tos ķēruši skolu likvidācijas draudi. Tas viss spiež progresīvos skolotājus apkust. Bet šī klusešana izsūkusi tālākus spaidus: mums ir zināms, kur skolotājiem aizliegt darboties pēc apvienotās mācības paņēmieniem, mums ir jau gadījumi, kur skolotājus atlaiz viņu reliģ. pārliecības dēļ. Tas, saprotams, piespiež skolotāju slēpt arī viņu pārliecību. Tie nescībības un ķildu gadījumi, kas tagad daudzās skolās stājušies veselīga darba uzskata izkropšānas vietā, spridzina skolas no apakšas. Ja jau grūti ieradināt darbinieku mainīt savus darba paņēmienus, tad tagad, kur uz visas līnijas apkaņo katru mēģinājumu meklēt skolas darbam kaut kādu jauninājumu, vislabāki jūtas tie, kas arī citādi labprāt daudz laika skolai negribētu ziedot. Tā mums jau ir zināmi skolotāji, kas nevienam nelasa, bet grāmatas, bet neapbēnē arī neviena laikraksta.

Tai pašā laikā Eiropas un Amerikas kultūrzemju skolās jau pāris desmit gadus atpakaļ izaugušas jaunas uz zinātni pamatotas skolas darba metodes un mūsu skolas darba veidus uzskata par galīgi novecojušiem. Zīmīgi, ka tie, kas negrib, lai viņiem liktu kaut cik ar ārzemju metodēm iepazīties, apzīmē viņas par jaunām, nepārbaudītām, un tā pierāda, ka viņiem nav jausmas, kas notiek pārējās zemēs. Tas nevienam zīmējams uz skolotājiem, bet arī daudziem skolu organizētājiem un skolu lietas instruktājiem. Būtu labi, ja viņi izlasītu kaut citu zemju oficiālos pārskatus — varbūt atjaustu, ka tur tomēr ir kaut kas ne-

Ciesāka kopdarbība vajadzīga, to atzīst arī skolotāju novirzieni arī Rīgas skolās. Bet kamēr viens novirziens domā: atceliet novecojušās instrukcijas, nodibiniet ciešākus sakarus ar organizācijām, neaizbildziet bērnam, arī ar divniekiem, piedalīties ārpus-skolas organizācijās, izturaties iecietīgi, lojāli pret visām organizācijām, neatsakoties dot ziņas, raksturojumus par bērniem, kas pārgājuši dažādos pulciņos, lai bērns vienmēr un visur būtu redzīgs un vadošs un acs priekšā.

Otrs virziens prasa instrukcijas uzspodrināšanu. Rikojeties pēc priekšraksta. Paši negribiet gluži atklāti kildās list, prasiet palīgus. Ziņojiet attiecīgām iestādēm, lai viņas gādā, ka skola spētu vieglākām rokām tikt galā ar dažādiem sarežģījumiem. Lūdziet, lai attiecīgā vara pavēl organizācijām pieņemt par biedriem tikai tos skolēnus, kas spēj uzrādīt vajadzīgo rakstu, atļauju. Ja nu tomēr dažkārt būtu redzams kāds pārkāpums, prasiet organizācijas slēgšanu par likuma neievērošanu.

Var būt dažādās domās, vai vispār vajadzīga tādas organizācijas, kur pulcējas bērni dažkārt pavisam mazvērtīgu vadītāju paēnā. Bet tāds nu vienreiz ir laika garš. Atliktu visiem rūpēties, lai bērnu vadonu vietā nāktu skolotāji bezdarbnieki, lai skolēnu organizācija ārpus skolas būtu tāda papildu skola, kur mācīšana un audzināšana skolā cieši saistās ar mācīšanu un audzināšanu ārpus skolas.

tā, kā pie mums. Šī stāvokļa sekas: skolas idejiska un organizatoriska atkāpšanās vecās Krievijas skolas stāvoklī.

Paid. birojs tomēr turpina darboties ar agrāko enerģiju: savās sekcijās izkopj skolas darba zinātniski-psiholoģiskus pamatus, pielāgo ārzemju jaunās skolas izbūves veidus latvju skolai, sagatavo izdošanai grāmatas: apvienotai mācībai, par Dekroli metodi, pārdarītāko rakstu krājumu u. t. t. Tāpat sūta lektoros uz provinci un meklē iespējamības nolasīt dažas lekcijas radiofonā. Referents atrod, ka skolu darbinieku vienaldzība pret pārējo kultūras zemju centieniem skolas uzlabošanas laukā var būt mūsu izglītības lietā ļoti bīstama un aicina klātesošos bez polit. novirzienu izšķirības atbalstīt paid. biroja centienus leinterēsēt skolas darbiniekus skolas reformas pasākumiem, jaunajai pedagogiskai zinātnei un literatūrai.

Par pedagogiskā muzeja darbību referē M. Birkerte.

Tekošā gada 11 mēnešos Latvijas skolotāju savienības rakstnieku muzeju apmeklējusi pavisam ap 2370 ekskursantu. Galvenā kārtā Rīgas un provinces skolas, kas muzeja materiālus izmantojušas kā mācības līdzekļus latvju literatūrā, papildinot klasē izņemto kursu.

Līdz š. g. 1. decembrim bijušas 32 skolu ekskursijas. Muzejs pēc iepriekšējo gadu parauga turpinājis rīkot skolām rakstnieku vakarus, atzīmējot rakstnieku piemiņas dienas un darba gadu atceres. Sarīkoti pavisam 6 rakstnieku vakari: 1. Doku Ata vakars, 23. janvārī, piedaloties 4 Rīgas pilsētas pamatskolām (135 dalībnieki). 2. J. Poruka vakars, 19. februārī, piedaloties 5 pamatskolām (115 dal.). 3. Fr. Bārdas vakars, 19. martā, piedaloties 4 pamatskolām (110 dal.). 4. Birznieka-Upīša 60 gadu atceres vakars, 23. aprīlī, piedaloties 25 Rīgas skolu delegātiem — skolēniem (150 dal.). 5. Annas Brigades 35 darba gadu atceres vakars, 23. oktobrī, piedaloties 23 skolu delegātiem — skolēniem (180 dalībnieki). 6. Kaudziņu vakars, 12. novembrī, piedaloties 4 pamatskolām (80 dal.). 7. Komponista Emīļa Dārziņa vakars, 9. aprīlī skolotājiem (170 dal.). Minētos vakaros referējuši A. Austriņš, J. Mišņiņš, Fr. Jansons, Alb. Jansons, M. Birkerte, K. Mētra, A. Vitoliņš, Jēk. Poruks, J. Grete u. c. Mākslinieciskā daļā piedalījušies — vijolnieks R. Mikelsons, L. Reinholde, A. Grēviņa, P. Krievkalns un Rīgas teātru aktieri.

Ieeja visos sarīkojumos bijusi brīva. Muzejam nākuši klāt jauni eksponāti par Raini; tāpat Aspāzija nodevusi muzejam savus rokrakstus un dažus dzīves piederumus, un muzejā ierīkota Aspāzijas nodaļa. Atsevišķu nodaļu izveidošana vēl turpinās. Muzeja pedagogiskā daļā turpināta materiālu vākšana par Latvijas skolām un skolu darbiniekiem. Saņemti, bet telpu trūkuma dēļ vēl neizkārtoti materiāli par Villi Jansonu, tāpat muzejam apsoltī Kr. Melnalkšņa rokraksti un dzīves piederumi. Muzeja telpas izmantotas Savienības pedagogiskā sekcijai apspriedēm, sanāksmēm un izstādēm, kā arī „Mūsu Nākotnes” redakcijas kolēģijas sēdēm. No 1.—31. augustam muzeja telpās sarīkota mācības līdzekļu izstāde ģeometrijā ar 160 apmeklētājiem. No 18.—24. oktobrim — latvju valodas mācību grāmatu izstāde ar 100 apmeklētājiem un no 25. okt. līdz 8. novembrim — dabas zinību grāmatu izstāde ar apmēram 150 apmeklētājiem. Muzeja turpmākā darbā galvenais — Raiņa muzeja iekārtošana Rīgā. Tāpat visi līdzšinējie pasākumi un darba veidi: materiālu krāšana, rakstnieku vakari un izstādes.

Par skolotāju materiālo stāvokli referē A. Lielausis, sīki apgaismodams līdzšinējos pastiprinātos cīņas sasniegumus, pašreizējo stāvokli un nākotnes izredzes. Pēc debatēm pieņemtas sekojošas rezolūcijas:

- 1) Konference atzīst, ka skolotāju algas nav samazināmas līdz tam laikam, kamēr viņas nebūs sasniegušas 1931. gada 5. jūnijā Saeimā pieņemtās algu normas, pie kam šis likums atstājams spēkā arī pēc 1. apr. 1932. gada.
- 2) Darba normas skolotājiem nav palielināmas.
- 3) Provinces skolotājiem algas pilnos apmēros izmaksājas no valsts kases.
- 4) Jārūpējas, lai nekavējoties tiktu novērsta nekārtīgā algu izmaksa skolotājiem.

Skolotāju algu lietā konference uzdod prezidijam, kopā ar Latv. skol. savienības valdi, noorganizēt delegāciju, kas skolotāju algošanas lietā apmeklētu ministru prezidentu, finanču un izglītības ministrus.

Fr. Vitenbergs referē par skolotāju tiesisko stāvokli. Pēc referāta pieņemtas sekojošas rezolūcijas.

- 1) Konference, apskatot tiesisko stāvokli, ir spiesta konstatēt, ka skolotāji ar katru nodzīvoto gadu vairāk un vairāk cieš dažādas nelikumības no daudzu pašvaldību varas nesējiem, kam seko nevaļadzīgas skolotāju degradēšanas, pārcelšanas un atlaišanas no vietām. Skatoties tuvākā nākotnē, skolotājiem ir iemesls par šādām izglītības darbam kaitīgām parādībām vēl vairāk uztraukties, jo slēpjoties aiz tagadējā krīzes laika taupības lozungiem un izvedot izglītības ministrijas pēdējo rīkojumu par skolēnu skaita palielināšanu uz katra skolotāja, pašvaldībām ir radusies jauna plaša iespēja izrēķināties ar skolotājiem. To ziņojot, konference aicina jauno izglītības ministru, vietējās skolu pārvaldes un jo sevišķi skolotāju pārstāvjus viņās, sabiedrību, kam rūp mūsu obligatoriskās skolas sasniegumi, un pašus skolotājus un viņu organizācijas kopīgiem spēkiem nekādā

ziņā nepieļaut tādu skolu un skolotāju pārkārtošanu, kas sašaurinātu tautai līdzšinējo ceļu uz izglītību.

2) Skolu valžu sēdēs jāpieļauj ar padomdevēja balststiesībām skolotāju arodniecisko organizāciju pārstāvjus.

3) Mācītāja un skolas pārziņa, kā arī skolotāja ar pilnu algu pienākumi nav savienojami.

4) Konference atrod, ka tais skolās, kurās, sakarā ar pēdējo izglītības ministrijas rīkojumu, par skolēnu skaita pavairošanu uz katra skolotāja nāktos samazināt skolotāju skaitu, — ieteicams pasniegtamās stundas, resp. skolas darbu sadalīt starp visiem līdzšinējiem skolotājiem, attiecīgi samazinot skolotāju algu pie nepilna stundu skaita, pie kam konference nolemj griezties pie izglītības ministrijas, lai pēdējā neceļ iebildumus pret šādu stāvokli atsevišķās skolās.

E. Vitenberg-Liekneis ziņo par Rīgas pils. vidusskolu skolotāju materiālo un tiesisko stāvokli, pēc kam pieņemta sekojošā rezolūcija:

„Konference uzdod Latvijas skolotāju savienības valdei: 1) griezties pie Rīgas pilsētas valdes ar lūgumu mainīt lēmumu par Rīgas pilsētas latviešu ģimnaziju klašu skaita samazināšanu. Samazinot klašu skaitu, paliks ārpus skolas liels skaits latviešu skolēnu un zaudēs vietu vairāki skolotāji; 2) griezties pie izglītības ministrijas ar lūgumu atbalstīt materiāli Rīgas pilsētas pašvaldību vidusskolu uzturēšanas jautājumā. Likvidējot vidusskolu klases, resp. komplektus, latviešu bērni nonāktu pabērnu lomā, salīdzinot ar minoritāšu skolēniem. Konference atrod, ka tāds stāvoklis būtu nepieļaujams.”

K. Pētersons referē par „Mūsu Nākotnes” līdzšinējo stāvokli un turpmākiem nodomiem, sīkāk apgaismodams šo izdevumu vadošos principus un nākošā gada darbības programmu. Debātēs vienbalsīgi uzsvēr nepieciešamību realizēt pagājušā gada konferences lēmumu par „Mūsu Nākotnes” obligatorisku abonēšanu, kā to jau izvedusi Rīgas skolotāju arodbiedrība. Tāpat nolemj arī 1932. gadā sarīkot loteriju.

Kr.

Cēsu aprīņķi skolotājiem trūkst apģērba un apavu.

Cēsu aprīņķi skolotāji nav saņēmuši algas pašvaldības pusē par 6 mēnešiem, sākot ar jūlija mēnesi. Arī no valdības izmaksājamā algas pusē diļst ar katru mēnesi: oktobrī sāka atvilkt pensiju kase, novembrī bez tam vēl par dzīvokli un dienesta zemi, kurā līdz šim skaitījās virs algas. Skolotāju, sevišķi ģimenes cilvēku, stāvoklis paliek kritisks. Zemturiem nav naudas bet ir vismaz labība klēti, govīs un aitas kūti, skolotājiem, turpretim, viss jāpērk par naudu, kuras arī nav. Satricinošu iespaidu atstā, piemēram, skats, kad skolotāja atraitne ar asarām acīs lūdz pagasta valdes priekšsēdētāju aizliedzēt viņai līdzekļus visnepieciešamāko drēbju un apavu iegādāšanai bērniem. Valsts ierēdņi algu saņem daudz kārtīgāki, un liekas, ka skolotājus uzskata par tādiem darbiniekiem, kuri neprot savas intereses aizstāvēt un ar kuriem nav jārēķinās. Kopš mūsu arodbiedrības sairšanas aizstāvēšanās iespējas Cēsu aprīņķi pavisam samazinājušas, tāpēc arī mūsu aprīņķa skolotājiem nepieciešami sadoties rokas ciešāk arodbiedrībā.

Krizes atvilkumi.

31. decembrī ministru kabineta ārkārtējā sēdē pieņemts „krīzes atvilkumu” likums, kurā publicēti 81. panta kārtībā.

Atvilkumi no algām ir šādi: ja alga pārsniedz 1400 ls mēnesī, tad atvilks 20%, ja 1300 ls — 19%, ja 1200 ls — 18%, ja 1100 ls — 17%, ja 1000 ls — 16%, ja 900 ls — 15%, ja 800 ls — 14%, ja 700 ls — 13%, ja 600 ls — 12%, ja 500 ls — 11%, ja 250 ls — 10%, ja 200 ls — 9%, ja 170 ls — 8%, ja 140 ls — 7%, ja 120 ls — 6%, ja 100 ls — 5%, ja 90 ls — 4%, ja 80 — 3%. Bez tam paredzēti arī vairāki papildu atvilkumi: 1) ierēdņiem, kas ieņem vairākus algotus posteņus, — 20% no papildu atalgojuma; 2) ierēdņiem-vien-tuļiem — 4%, ja alga pārsniedz 100 ls mēnesī, un 2%, ja alga no 70—80 ls mēnesī; 3) ģimeņu piemaksas bezbērnu sievām atņems pavisam, pārējām atstātas 8% apmērā no algas, bet ne mazāk kā 9 ls un ne vairāk par 15 ls mēnesī. Samazinātas arī pensijas.

Paaugstina skolas naudu.

4. janv. ministru kabineta ārkārtējā sēdē nolemts paaugstināt mācības maksas ģimnazijās, augstskolā, mākslas akadēmijā un konservatorijā par 50 ls gadā.

Aizrādījumi.

Rīgas skolotāju arodbiedrības valdes ziņojumi.

1. Diskusiju vakars 16. jan., plkst. 19. par tematu „Mūsu skolai jātop labāka”. Piedalīšies: J. Grete, K. Pētersons, P. Rozenfelds. No preses sekcijas: K. Videnieks par žurnālu „Die Scholle”.

2. Diskusiju vakars 30. janv., plkst. 19. par tematu: „Mūsu domas” (no psychoanalīzes materiāliem). Referēs Feldberģe.

3. Diskusiju vakars 20. febr., plkst. 19. par svešvalodas metodiku (turpinājums). Referēs Gobzīnis.

Inspektors atjaunotā skolā.

1. Skolas atjaunošanas darbs prasa pilnīgi atjaunotu un pārkārtotu skolas uzraudzību un skolas pārvaldi.

2. Skolu uzraudzība ir valsts iestādījums un tā jāiekārto neatkarīgi no politiskām partijām.

3. Skolu uzraudzībai jaunajā „darba skolā” jāsaug ar pašu skolu. Inspektors lai nenāk skolas telpās neuzticības un šaubu pilns. Viņam ar uzticību jāiet pie saviem darbiniekiem un jāizveido skolas uzraudzība, kā pozitīva līdzdarbība visā skolas dzīvē, viņas darba attīstībā.

4. Skolu inspektoram ir jābūt „paidagōgiskai personībai”. Tikai isti krietns skolotājs, kam ir arī organizētāja un vadītāja spējas, varētu būt par inspektoru.

5. Katram inspektoram jāstrādā arī klasē, mazākais dažas stundas nedēļā, lai viņš ar savu darbu klasē varētu būt aktīvs līdzdalībnieks jaunu centienu atrisināšanā un ierosināšanā.

6. Inspektoram jāsamazina skolu iecirkņi, ne

vairāk par 100 skolām, un jādod palīgi kancelejas darbos.

7. Katram inspektoram ik pēc 5 g. jādod atvaļinājums ar pilnu algu praktiskai un teorētiskai izglītības turpināšanai kādā augstskolā.

8. Inspektoram jāpiedalās visās skolotāju darba apspriedēs. Visas skolotāju prasības skolas dzīves un darba uzlabošanas ziņā (skolēnu skaita samazināšana klasē (augstākais 30), skolotāju augstskolas izglītība, labāka atalgošana u. t. t.), inspektoram jāatbalsta un jāizstāvē. Reiz mēnesī jāsauc skolotāju apspriedes svarīgāko jautājumu pārrunai.

9. Kamēr pašreiz skolu Inspektoru institūts vēl nav likvidējams, visiem jācenšas, lai viņa darbs izveidotos par vēlamu un neatliekumu iestādījumu skolas dzīvē.

10. Inspektoram jābūt jaunās skolas aizstāvim teorijā un praksē, jācenšas jaunās idejas nostiprināt skolotāju starpā.

Paidagōgiskā biroja priekšlasījumu diena.

30. decembrī, Latvijas skolotāju savienības priekšlasījumu dienā, kas veltīta speciāli skolotāju sagatavošanai, M. Liepa un Fr. Osis referēja par skolotāju sagatavošanu Vācijā un Austrijā. Vācijas republikas satversmes 143. pants nosaka, ka skolotājiem jābūt ar augstskolas vai līdzīgas iestādes izglītību, kāpēc vairākas Vācijas valstīs arī nodibinātas paidagōgiskās augstskolas. Vīnes skolotāju institūti saistīti ar augstskolu. Arī citās valstīs, kā Zviedrijā un Dānijā, nobriest doma, ka pamatskolu skolotājiem jābūt ar augstskolas izglītību.

J. Lieknis referē par skolotāju sagatavošanu Latvijas universitātē. Latvijas skolotāji pazīst ārzemju skolotāju sagatavošanas iestāžu darbiniekus, kā Birnbaumu, Šternu, Fadrusu, Gaudīgu u. c., bet maz zina Latvijas augstskolas paidagōgiskās nodaļas mācības spēkus, kas reti kad redzami skolotāju vidū. Četrgadīgā paidagōgiskā nodaļa pie augstskolas reizē gatavo paidagōgus, valodniekus un vēsturniekus, tāpēc ne viens, nedz otrs neizdodas. Citas augstskolas fakultātes, kā matemātikas, tautsaimniecības, kurās arī gatavo skolu darbiniekus, vēl mazāk vēribas piegriež paidagōgiskām disciplinām. Augstskolas paidagōgiskā nodaļa stāv tālu arī no jauniešu virzieniem paidagōģijā un jaunās skolas praktiskiem sasniegumiem Latvijā un ārzemēs.

J. Jansons referē par skolotāju sagatavošanu Latvijas skolotāju institūtos, konstatējams, ka teorētiskā un praktiskā speciālā izglītība, ko sniedz skolotāju institūti, nepietiekoša. Arī vispārējā izglītība trūcīga. Skolotāju institūti sniedz ļoti maz jaunā skolotāja personības izveidošanai un sabiedriskās dzīves izpratnei. Latgales institūtos sienas dekorētas baznīckungu un svēto ģimētnēm, bet moderno paidagōģu portreju neredz.

L. Taivāns, A. Aboliņa un G. Celiņš referē par to, ko devuši jaunās skolas skolotāju sagatavošanā dažāda tipa līdzšinējie kursi Latvijā. Paidagōgiskā biroja jaunās skolas skolotāju kursi Mellužos centušies skolotāju atjaunot un papildināt ne tikai garīgi, bet arī fiziski. Pati kursu dzīve organizēta jaunā garā. Kursu temats — skolotāja personības veidošana. Strādā ne pie atsevišķiem priekšmetiem, bet pie paidagōģiska kompleksa.

Z. Lāncmanis kavējas pie dzimtenes mācības kursiem, atzīmējams, ka darba gribu skolotājos stiprina darbi dabā un laboratorijā, mazāk auditorijā.

Dzimtenes mācības darbu sekmīgākai veikšanai nepieciešams vismaz mēneša ilgs kursu laiks, neieskaitot rīku gatavošanu un citus darbus. Vielas drošību un svarīgumu veicina ciešāki sakari ar resoru darbiniekiem, zinātniekiem un vietējiem praktiķiem. Dzimtenes mācības vietas vākšanā un apstrādāšanas paņēmieni izkopšana kursos vēlama ievērot šādas pakāpes: a) mērniecības rīku, paraugkstu gatavošana, fotografēšanas un kopēšanas tehnikas vingrinājumi; b) dzimtenes mācības kursi ar grupu darbiem, kartēšanu, programmas minimuma izceļšanu un apgaismošanu u. t. l.; c) kursi-ekskursijas ar iepriekšēju sagatavošanu, savāktu paraugu un ziņu apstrādāšanu un apgaismošanu; d) viena pagasta sīka aplūkošana, pielietojot visus iespējamus pašdarbības veidus un pieaicinot talkā speciālistus-zinātniekus.

J. Greste apskata dabas mācības kursu, uzsvērdams, ka skolotāji jāmača izmantot savas skolas apkārtni, radīt dabaszinības laboratorijas un vadīt ekskursijas tā, lai bērni iemācītos pazīt mūsu dzimto zemi, meklēt viņa bagātības, prast tās izmantot. Ķīmijas kursos jāiemāca izlikt ar vienkāršākiem aparātiem un eksperimentiem. Kursu laikā jāsarīko pa vienai ekskursijai katrā dabaszinību nozarē (botanikā, minerāloģijā u. c.). Jāņem ķīmijas nodaļa „sargies”, t. i. jāiemāca eksperimentēt tā, lai nebūtu jāriskē ar bērnu veselību. Pāris dienas jāpastrādā pie jautājuma par zinātniskām nodaļām bērnu svētkos un „brīnumiem bez brīnumiem”. Nedrīkst izpalikt arī praktiskas stundas ar skolēniem. Kursu beigās sarīkojama ekskursija uz kādu no Latvijas skaistuma vai vēsturiskām vietām. Kursu ilgums 40 dienas.

Pēc referātiem pienēma šādus slēdzienus:

1) Jaunā skolā darbs veidojams ciešā saskaņā ar moderno zinātni, kā paidagōģiju, psiholoģiju, medicīnu, higiēnu u. c.

2) Jaunās skolas saturs ir mainīgs, tāpat kā mainās un progresē zinātne.

3) Pašreizējā jaunās skolas prasība: vadīties no pašreizējām paidagōģiskām un psiholoģiskām atziņām, mācīt klasē, bet vēl vairāk ārpus klases (dzīvē, dabā) dot darba jēgu, likt pašam strādāt, ieinteresēt u. t. l.

4) Darbs jaunā skolā prasa skolotāja teorētisku un praktisku pilnīgāku sagatavošanu un ievadišanu jaunās skolas izpratnē.

5) Skolotāju sagatavošanas iestādēm jābalstās uz tīri zinātniskiem pamatiem.

6) Latvijas skolotāju institūti, padodamies dažādā politisku un reliģisku grupu iespaidiem, nespēj pildīt objektīvas zinātnes iestādes uzdevumus.

7) Likvidējami tagadējie institūti un dibināma centrāla skolotāju sagatavošanas iestāde pie augstskolas.

8) Šai iestādei jāsniedz saviem audzēkņiem plašas teorētiskas un praktiskas zināšanas un objektīva izpratne par jauniešu paidagōģiskiem un psiholoģiskiem virzieniem.

9) Universitātes paidagōģiskā nodaļa nostādāma par līdztiesīgu citām nodaļām un saistāma ar skolotāju un skolu darbu.

10) Paidagōģiskā izglītība prasāma no katra skolotāja kā „pamat-”, tā vidus- un arodskolās, neatkarīgi no viņa izvēlēta pasniedzamā priekšmeta.

11) Darbā esošie skolotāji „pāraudzināmi” un viņu izglītība papildināma jaunās skolas skolotāju kursos un pašmācības ceļā.

Par tautskolu inspektoru un instruktoru institūtu referēja Ž. Mačiņš. Latvijas valsts pirmos pastāvēšanas gadus inspektori gāja ar skolotājiem roku rokā, bet vēlāk nostājās sāpus. Tagad inspektoru posteņi kļuvuši par politiskas anadeles objektiem.

Pēc referāta pieņem šādus atzinumus:

1) Pastāvot tagadējai tautskolu inspektoru izvēlei un iecelšanas un darba kārtībai, viņiem nav iespējams izpildīt skolās pilnvērtīga paidagōģiska instruktora pienākumus.

2) Inspektoru institūts likvidējams, viņu pienākumi uzticami skolu valdei.

3) Dibināms paidagōģisko instruktoru institūts, iecelot šajās vietās cilvēkus ar plašu paidagōģisko izglītību un praksi. Viņiem jānāk no jaunās skolas piekritēju vidus un jādod iespēja nodoties vienīgi paidagōģiskam un skolas izveidošanas darbam.

J. V.

Atlaisti minoritāšu pamatskolu inspektori.

Izglītības ministrs A. Keniņš, saskaņā ar Saeimas lēmumu, atbrīvoja no amata ar 1. janvāri vācu pamatskolu inspektoru E. Eleru, krievu — VI. Lopotņevu un A. Formokovu, žīdu — G. Gureviču, poļu — N. Makovski un baltkrievu P. Žurkovsku.

Ari minoritāšu skolotāju cenza komisija likvidēta.

Turpmāk izglītības ministrijā pastāvēs tikai viena vidus un arodskolu skolotāju cenza komisija, kas pārbaudīs arī minoritāšu skolotāju obligatoriskos mācības priekšmetos.

Kino.

Svešu zemju skati kultūrfilmā.

Kultūrfilma, kā viens no parocīgākiem mācības līdzekļiem, arvien noteiktāk prasa ierādīt tai piederošo vietu arī skolā, kurā ar mūsu veclaičīgām mācības grāmatām vien sen jau vairs nepietiek. Latvijas lauksaimniecības centrālbiedrības mācības līdzekļu nodaļas filmu sarakstā 1931./32. mācības gadam uzņemtas sekojošās kultūrfilmas, kurās redzami svešu zemju skati: „Austrumu skati” — Indokīna, Java un Afrika (160 metri), „Amaonas iedzīvotāji” (198 m.), „Gleznaīnā Francija” — krāsās (235 m.), „Niagaras ūdens kritums” (97 m.), „Holandes skati” (123 m.), „Pa plašo pasauli”, no 1.—4. daļai — Borneo sala, Monte-Karlo, Versaļa, Maroka, Maskava, Japana, Indija, Zviedrija, Amerika, Bavarija, Londona (1100 m.), „Nujorka” (265 m.), „Vēršu ciņas Spānijā” (144 m.), „Ceļojums pa Šveici” (139 m.), „Alpu šūdoņu pasaule” — kalnu virsotņu mūžīgā ledus ainas (1250 m.), „Šveice — zeme un iedzīvotāji” (255 m.), „Ziemas sports Zviedrijā” (150 m.).

Sevišķa vēriba piegriežama Latvijas kultūras biedrības kultūrfilmu izrādēm, no kurām atzīmējamas „Afrika runā!” un „Roa! Roa! Ilgu sauciens”. Filmā „Afrika runā” redzam tropisko zemju dabu visā pilnībā — landšaftus, stādus, dzīvniekus, primitīvo tautu dzīvi. Otrā filmā dienvidjūru dzīvnieki. K. L.

Jaunatnei kaitīgās literatūras saraksts Nr. 35.

Pamatojoties uz noteikumiem par jaunatnes pargāšanu: no sēnalu un nekārtību literatūrās Jaunatnei kaitīgās literatūras apkarošanas komisija š. g. 3. decembra sēdē nolēma uzņemt jaunatnei kaitīgās literatūras sarakstā sekojošos izdevumus:

161. Dr. med. E. Volf „Kak predotvraķik bere-mennosk”. Grāmatu izdevniecība „Ritums”.

162. Tā pati grāmata igauņu valodā.

163. Tā pati grāmata izdevniecības „Laikmets” izdevumā.

164. Pēc prof. A. Foreļa, Dr. S. Freida un Lom-broso pētījumiem „Dzimuma dzīves un laulības noslēpumi”. Izdevniecība „Saistošie raksti”.

165. „Kak predupreģik beremennosk” no prof. N. Safonovu i d-ruVan-de-Velde. Grāmatu izdev-niecība „Alfa-Omega”.

166. Pitigrilli „Ivetta prepodajot francuzskij”. Grāmatu izdevniec. „Obsčedostupnaja biblioteka”.

Šis grāmatas nav turamas skolu vai jaunatnes bibliotēkās.

Redakcijai piesūtītie žurnāli un grāmatas.

Strādnieku Sports un Sargs Nr. 11/12. Atzīmē-jams ārsta aizrādījums, kas jāievēro stājoties zie-mas sportā. Tālāk jo bagātā informācija par spor-tistu un sargu darbību iekš un ārzemēs, kas beidzas ar savādu nevajadzīgu informāciju-reklāmu, kāpēc lai sportisti pērk — smēķē papirusus „Brīvi sveiks”.

Valsts darbinieks Nr. 12 visvairāk ziedo vietas norādījumiem, kas darīts cīņā pret ierēdņu algu samazināšanu, kā jāorganizējas, lai aizstāvētu sa-vas tiesības.

Jaunais Cirulītis ar 11/12. num., gadu noslēg-dams, pieskaņojas ziemsvētkiem. Saturs dažiem darbiem drūms, stipri uzsvērt pārdzīvojamo laiku īstenību, sabiezinādams ikdienu likstas un rādī-dams stipri tendenciozu atrisinājumu. Ir arī gluži bērnu prātam un jūtām uzņemami sacerējumi; tie pavisam bezparteišķi stāstīdami par ciemiņu Ziemu, par ciemā braukšanu u. t. t., var pakavēt aukstajās ziemas dienās laiku arī pēc svētkiem. Lasītāji atradīs žurnālā arī savu ierosinājumu zi-mēt, lasīt, rakstīt. Nav viegli bērniem gaidīt ik-mēneša ciemiņu pēc diviem mēnešiem, — iznākt noteiktā laikā — bērnu žurnāla sekmīgai gaitai nepieciešama prasība.

Izglītības Ministrijas Mēnešrakstā Nr. 12 aiz-skārti jautājumi, kas skolotājus dažreiz var inter-esēt. Ed. Pētersons raksta ar jaunās skolas sko-lotājiem, piem., „Jaunās skolotājs nedrīkstētu iz-vērsties par ierēdņi, birokrātu, nepieciejamu auto-ritāti, tirānu, egoistu, pedantu, izzobotāju, nerim-tošu rājēju, sīkumainu izlūku, morāles sprediķo-tāju, vientuļīgu savādnieku, iesūnojušu kabineta cil-vēku, aklu politiķi”. Nepieskardamies jautāju-mam pēc mūsu apstākļiem, autors beigās pasaka: „Skolotāja galvenie uzdevumi ir mācība un audzi-nāšana”, tā padarīdams virsrakstu plašāku par paša raksta saturu. K. Dēķens vēl raksta par Cimzes nozīmi latviešu attīstībā. Rakstā 556 lpp. ir teikts: „Vācieši savas politikas atbalstītājus cimziešos neatrod.” Ja līdz ar to kā nopietni dar-binieki latviešu attīstības laukā minēti Bachs un Inzelbergs, tad apgalvojums ir ļoti apšaubāms. Nevienš jau nedomā noliegt Cimzes darba nozīmi, bet kāpēc tad krēslus lauzt? Līdz šim žurnālā maz rakstu par praktisko paidagōģiju, par meklē-jumiem un sekmēm mācīšanā un audzināšanā, mū-su augstskolas apgaismojumā, par jaunākiem atzi-numiem mūsu pašu valodas jautājumos, pret ne-vajadzīgu svešvārdu lietošanu u. t. t. Tā apska-tāmā num. 577. lpp. rakstīts: „...ricība radot di-sonanci un kakofoniju...” būtu izdarāma ūni-fikācija subordinācijas kārtībā.

Domas Nr. 12 arī vienkāršākam lasītājam tuvākas, saprotamākas. Dzejoli un proza, publicistika un kritika — visur var ielasīties — piekrist vai nepiekrist, bet iegūt ierosinājumus pārdomām un atziņām. Jau sen zināmie vārdi Rainis, Aspāzija, Jaunsudrabiņš u. c. — brālīgi sadzīvo ar topo-šiem dzejniekiem — tā kopīgi žurnālu kuplināda-mi. J. Jaunsudrabiņa „Tējkanna” gan grūti atzi-stama ar visiem autora paskaidrojumiem, bet zemē metams arī šis tēlojums nav. Par Jansonu un Raini raksta F. Cielēns, uzbāzīgi uzsvērdams, ku-ru pretinieku nu viņš atkal apgāzis. Pēdīgi gadu noslēdz Dr. Orientācijs, rādīdams svēto rakstu vietas par Dieva godināšanu un miesas kāribām. Savus izrakstus beidzams, Dr. O. atgādina: Cik spēdams lasi grāmatas, tās prātu pacilā. Tā gri-bētos teikt arī visiem pieminēto žurnālu abonen-tiem jaunajā gadā.

Trešā kongresa materiāli, kur rādīta Latvijas piensaimnieku sabiedrību pārstāvju darbība, lēmu-mi, atzinumi — iespiesti 94 lpp. biežā grāmatā. Te pārrunāts piena produktu tirgus, noteikumi par sviesta un pienotavu kontroli, koppienotavu dar-binieku sagatavošanu u. t. t.

Laikrakstu vada redakcijas kolleģija.

Izdevēja: Latvijas skolotāju savienība.

Atbildīgais redaktors: Reinis Liepiņš.

E. Pīpiņa un J. Upmāpa spiestuve, Marijas ielā 10.